

Openšaparjev se prijemlje velik strah

Boje se, da izgube pravico do
sodnijskih zapovedi

New York. — "Napad na so-
dne" je najnovejši šiblet ame-
riških openšaparjev. Kar se za-
mal, ker pričakujejo, da bo
kongres sprejel predlog za uki-
njenje sodnijskih prepovedi v
delavskih sporih.

Da bodo podjetniki napeli vse
svoje moči za poraz predloge, je
njivo, ker sodnijske prepove-
je so njihov najmočnejši bič.
Znamena, da to store, so se tu-
aj. Bojni kile proti "napadu
na sodišča" je dvignil James A.
Emery na konvenciji National
Association of Manufacturers,
ki se je tukaj vršila pred par
dnevi.

Emery je odvetnik te organi-
zacije in načelnik openšaparske
kampanje. Zdrobil je že mara-
tarni strah. Na konvenciji to-
varnarjev je imel tipljen proti-
nijski govor, katerega je za-
lel s pozivom na gospodarje
Amerike, da stojijo na straži in-
stansijskih sodnikov.

Več dela, manj plače za tekstilne delavce

Tekstilni delavci hodijo rakovo
pot, pravi zvezni biroj

Washington. — Ameriška tek-
stilna industrija uživa največje
varniške privilegije in plačuje
najnižje mezde delavcem. Vlada-
ni biroj za delavsko statistiko
prikaže obstoj ogabnega izko-
ščanja v tej industriji.

Od leta 1920 so se plače pla-
e v tekstilni industriji za okrog
odstotkov. Pred devetimi le-
ti je bil povprečni zaslužek tek-
stilnih delavcev 63 in pol centa
na uro. Sedaj znaša 82 in pol
centa ali 22 centov manj.

Najvišje plače so v New
Hampshiru, najnižje pa v Juž-
ni Karolini. V prvi državi znaša
povprečna tedenska meza \$22.-
2, v slednji pa \$14.41. To so o-
čelne plače. United Textile
Workers unija pravi, da tekstil-
ni delavci ne zaslužijo več kot
9 na teden, ker vpoštevati se
mora bolezen delavcev in perio-
dična nezaposlenost. Delovne u-
e znašajo od 48 do 60 na teden.

Levičarske stranke zna- gajo v Čehoslovakiji

Dva politična jetnika med
izvoženimi

Praga, 27. okt. — Danes so
ile volitve v Čehoslovakiji in
to kažejo prva poročila o izidu
volitev, imajo levičarske stranke
očino. Na Slovaškem sta izvo-
jena dva "izdajalca", ki sta v
pravi; eden od teh je Adalbert
uka. Devetnajst strank je bi-
o v volilnem boju.

Zgradili so delavski tempel.
Hartford, Conn. — Kljub te-
mu, da mesto Hartford slovi ši-
om dežele radi openšapstva,
je delavstvo postavilo svoj de-
lavski dom. Poslopje je stalo
\$150,000. Zgradili so ga največ
stavni delavci, ker razen par
drugih uni so edino stavbeniki
organizirani. Na poslopju je še
okrog polovice dolga.

Kadilskih 51 elektnicij v Rusiji
Moskva, 26. okt. — V Rusi-
to na Donu in Krasnodaru je
ilo večeraj ustreženih 51 bandi-
ov in protisovjetskih nacional-
ov. Približno toliko drugih je
ilo obojenih v zapor. Obve-
ave so bile tajne. Uspadno po-
ročilo se glasi, da so bili elekcu-
irani zorožniki večinoma cari-
ti, ki so vršili svoje akcije pod
plakom verske odzika in glavni
so imeli v neki zapušeni
stareški trdnjavi na Kavkazu.

Mazde padajo v industri- jah

Chicago. — Iz mesečnega
pregleda čikaške federalne
rezervne banke je razvidno,
da je bilo v tovarnah po sred-
njem zapadu več delavcev u-
poslenih v septembru kakor
v avgustu. Številke inkasuje-
jo sedem odstotkov porastka
uposlenih delavcev. V istem
času je pa povprečna meza
v tovarnah srednjega zapada
padla 2.3 odstotka. Banka iz-
vaja svoje zaključke na pod-
lagi padanja hranilnih vlog,
ki so za njo najboljši baro-
meter.

Predsedniški kan- didatje v Mehiki

V volilni borbi so samo trije
kandidati

Mexico City, 26. okt. — V pred-
sedniški volilni kampanji v Me-
hiki, ki se zaključuje s volitvami
17. novembra, so to pot samo
trije kandidati, kar znači, da se
tri politične stranke tepejo za
kontrolno vlado.

Prvi, ki pride v poštev, je Pa-
sal Ortiz Rubio, kandidat na-
rodne revolucionarne stranke.
To je stranka, ki jo je ustanovil
pokojni Oregon in katero je
Calles lani nekoliko reorganizir-
al. Sedanji začasni predsednik
Gil pripada tej stranki.

Drugi je Jose Vasconcelos,
kandidat antirelekcionistične
stranke. To je stranka onih ele-
mentov, ki zahtevajo, da se po-
novno uveljavi člen postavbe, ki
je branil, da kateri predsednik
ponovno kandidira. Vasconcelos
je bil prosvetni minister v Obre-
govni vladi.

Tretji je general Pedro Rodri-
gues Triana, kandidat delavske
in kmetske stranke, katero vodi
jo komunisti.

Največ izgleda za zmago ima
Rubio, kajti njegova stranka i-
ma najboljši kampanjski apar-
at in najboljšo organizacijo. Vas-
concelosova stranka je slaba; v
mnogih državah sploh ne vedo
nič o njej. Mehika delavska fe-
deracija podpira Rubija in na-
rodno revolucionarno stranko.
Oni delavski voditelji, ki so se
sprli s Gilom, so šli h komuni-
stični stranki.

M. D. G. apelira na višje sodišče

Proti barbari obsojbi gasti-
nijskih stavkarjev

New York. — (F. P.) — Med-
narodna delavska obrana bo vlo-
žila apel proti obsojbi gostinjs-
kih stavkarjev na državno vi-
hovno sodišče. To je naznanil J.
L. Engdahl, načelnik obrane in
voditelj ameriških komunistov.

"Stroga beseda, ki namerava
za dolga leta pokopati sedem
mladih delavcev v severnokaro-
linske ječe, je grožnja vsem, ki
imajo pogum protestirati proti
priganjskim metodam, dolge-
mu delovniku, nizkim plačam in
zdravju škodljivim delavskim
razmeram," je rekel Engdahl.

Barbarska obsodba stavkar-
jev, ki so dobili od pet do dvaj-
set let ječe, je naredila velik
vtis na jugu. Delavstvo na sploš-
no simpatizira s obtoženci; le
burboni in fundamentalisti so
z obsodo zadovoljni.

Delavska obrana se umakne
z juga, kjer je koncentrirala v
zadnjem poletju vse svoje aktiv-
nosti. Na pozorišču ostane levi-
čarska unija, ki namerava vrši-
ti organizacijsko kampanjo
med tekstilnimi delavci.

Več dela v mesecu septembru
Washington. — Vlada bi-
roj za delavsko statistiko nazna-
nja, da se je zaposlenost zvišala
za en odstotek v mesecu sep-
tembru v primeri s avgustom.
Povprečni tedenski zaslužek v
\$4,500 podjetjih je znašal \$27.20.

FALL SPOZNAJ KRIVIN KO- RUPCIJE

Zvezna porota zaključila, da je
bivši član kabineta prejel
\$100,000 podkupnine. Ojini
kralj Doheny pojde zdaj pred
sodišče.

Washington, D. C. — Porota
zveznega sodišča v Washingtonu
je v petek sponjala Alberta B.
Falla, bivšega tajnika notranjih
zadev v Hardingovem kabinetu,
krivim, da je prejel od oljnega
magnata Edward L. Dohenyja
\$100,000 podkupnine v zadevi
bogate oljne koncesije. Fall je
bil obtožen, da je v zvezi s po-
kojnimi bivšim mornaričnim taj-
nikom Denbyjem izročil navalno
oljno rezervo v Kaliforniji v
privatno lastništvo.

Pravorek porote se glasi, da
je Fall kriv, toda porota apelira
na sodišče, naj ga milostno sodi,
ker je obtožen, da je star in bolan.
Po zakonu ima Fall prejeti de-
narno kazen v trikratni vsoti
prejete podkupnine ali zaporno
kazen največ do treh let.

Fall se je zagovarjal, da je
res prejel denar od Dohenyja,
toda denar je bil "prijetljakovo
posojilo." Doheny je tudi pri-
čal, da je vsto posodil. Okolsti-
ne "posojila" pa so bile take, da
porota ni mogla verjeti izjavam
Falla in njegovih prič.

Oljni magnat Doheny se bo
zdaj tudi moral zagovarjati pred
sodiščem radi podkupovanja ka-
binetnih uradnikov.

To je prvi slučaj, da je zvez-
na vlada smagala na sodnji v
glasovitem petrolejskem škand-
alu, ki se vleče že čez deset let.
V zadevi oljne rezerve v Teapot
Domu je bil Fall oproščen. Bila
je že dolga vrsta tožb in vlada
je vse izgubila. Oljni magnat
Sinclair, znani junak Teapot Do-
ma, ki je zdaj v ječi, ni prišel v
zapor radi podkupovanja, tem-
več radi tega, ker je razšil se-
nat v teku preiskave.

Ko je oljni magnat Doheny
čul pravorek, je na glas zaklel:
"It's that damn court (to pro-
keto sodišče)!"

NORRIS NAPADEL NO- TRANJEGA TAJNIKA

Washington. — Senator Nor-
ris je odločil notranjega tajni-
ka Wilburja radi naklonjenosti
napram "magnatom elektrike."
Ker mu je senator Goff očital,
da se je za zadnji kampanji, v
kateri je podpiral demokratskega
kandidata Smitha, vrnil v re-
publikansko stranko, mu je Nor-
ris odgovoril, da bi Smith ne do-
puštil, da bi Muscle Shoals ne
služil ljudstvu in da bi se veli-
kega dela boulderskega projek-
ta poslužili privatni interesi kot
to dela Hooverjev notranji taj-
nik Wilbur. Wilbur je zadnji
teden odločil, da dobe privatni
interesi 25 odstotkov električ-
ne sile, ki bo proizvajana v boul-
derski elektrarni.

Mednarodno zborovanje stro- kovnega ženstva

Amsterdam. — Na sestanku
mednarodnega odbora strokov-
no organiziranega ženstva je bi-
lo sklenjeno, da se bo ob priliki
prihodnjega kongresa strokov-
ne internacionale vršilo tudi
mednarodno zborovanje organi-
ziranih delavk. Na sestanku so
delavske voditeljice razpravljale
o raznih problemih nanašajočih
se na socialen in delavski status
ženstva.

Suhanski car umrl
Indianapolis. — Dr. Edward
S. Shumaker, predsednik Anti-
služneke lige v Indiani in znani
suhanski car ter eden najboljeve-
tejših in najfanatičnejših prohi-
bicionistov v državi, je v petek u-
mrl za rakom na jetrih.

Indijanci sklenili izbaciti "bleduše"

Newselem, Wash. — Indi-
janci rodu Inchellum so imeli
te dni "veliki ogenj" (zborov-
vanje) na svoji rezervaciji in
so sprejeli ter poslali "velike-
mu bleumu očetu" (presiden-
tu) v Washingtonu resolucijo
sledenče vsebine:

"Beli človek ne dela nič do-
brega. Pride na našo zemljo
in ubija našo divjačino in levi
naše ribe. Mi glasujemo, da ga
brenemo proč. Out with the
pale face!"

Trgovski tajnik prikriva nearede

Pred senatnim odsekom je rekel,
da je to v "ljudskem interesu"

Washington. — (F. P.) — Taj-
nik trgovskega departamenta La-
mont je mnenja, da ljudstvu ni
potrebno vedeti o številu in vzro-
kih zrakoplovnih nesreč. Radi
tega je bil poklican pred senat-
ni odsek za trgovino. Na zaht-
vanju je rekel, da je v "javnem
interesu," da ostanejo nearede
prikriti.

Senatni odsek se s tem mne-
njem ni strinjal. Lamontu je
rekel, da je njegovo postopanje
prej v interesu zrakoplovnih
drušb kot v interesu ljudstva,
ker prikrivanje števil in vzro-
kov nesreč ima tendenco, da da-
le družbam pošuho, ako je vzrok
nesreče defektivnost letala ali
slab pilot. Gotovo pa protektira
njihove profite.

Več aerodromov v letalskih na-
srečah ubitih oseb se je obrnilo
za informacije o vzrokih na tr-
govskega tajnika. Edino poja-
nilo, ki se ga dobili, je bil odgo-
vor, da so vsične preiskave taj-
na stvar. Senatni odsek je na-
ročil tajniku, da mora delati v
smislu zakona, ki določa, da mo-
rajo biti statistika in variki ne-
sreč objavljeni.

Sovjetski letalci počakani v Chicagu

Ruski pilot napoveduje stalno
letalsko linijo

Chicago, 27. okt. — Okrog
12,000 oseb je danes popoldne
počastilo štiri ruske letalce v o-
gromnem prostoru Broadway
Armory, kjer so bili Rusi gostje
ruskih in komunističnih organi-
zacij. Bila je cela vrsta govornikov.
Neka ženska je apelirala
na množico, naj prispeva za
traktorje v Sovjetski uniji. Na-
branih je bilo več tisoč dolarjev
in denar je bil izročjen letalcem,
da ga poneso v domovino.

Chicago. — Semen A. Sesta-
kov, pilot ruskega monoplane
"Zemlja sovjetov," ki danes po-
leti iz Chicaga v Detroit, je de-
jal zadnjo gobot pri banketu, ki
je bil prirejen v čast štirim so-
vjetskimi letalcem v Palmer ho-
telu, da njihov pionirski polet
odpira redno, stalno letalsko čr-
to med Moskvo in New Yorkom,
ki bo držala preko Sibirije, Ala-
ske, Seattle, San Franciska in
Chicaga.

J. J. Voronko, ruski časnika-
r, se je v imenu letalcev zahvalil v
angleščini za lep sprejem in po-
gostitev. Rekel je med drugim,
da je 30,000 Rusov v Chicagu
ponosnih na letalce ne glede na
politične razlike, ki so morda
med ruskimi naseljenci v Zdr-
ženih državah.

Krasna plača za navadne delavce

Washington. — Petnajst cen-
tov je povprečna meza, ki jo
prejemajo navadni delavci v
južnotlantskih državah boga-
te Amerike, kot poroča zvezni
biroj za delavsko statistiko. To
mezo plačujejo javnospadne
društva in gradbeni kontraktori.
Povprečna plača za vse Ameriko,
ki jo prejemajo navadni delav-
ci, znaša 43 centov na uro. Kra-
sna prosperiteta "velikih" plač!

Izvrstna poteza trusta elektrike

V Edisonovi senci se je pokazal
v beli obleki. Notranji tajnik
je izrazil trenutek v prid ma-
gnatom

Washington. — (F. P.) — Z
aranžiranjem proslave 50-letni-
ce električne žarnice je trust e-
lektrike napravil najiminitnej-
šo oglaševalno kampanjo, kar
jih je še videla Amerika. V o-
spredje je porinil dva najbolj
odlična Amerikana, Edisona in
Hooverja, ki sta s svojo reputa-
cijo pomagala zakriti sordidno
igro magnatov elektrike.

Vprašanje visokih cen, ki jih
plačuje ameriško ljudstvo tru-
stu elektrike, vprašanje korup-
cije javnih uradnikov, vprašanje
napihavanja kapitalizacije in
končno vprašanje zastupljanja
ameriškega šolakega sistema
in časopisa z veliko propagando,
ki jo je odkrila zvezna obrtna
komisija — vse to je bilo pozab-
ljeno. Trust elektrike se je pred
ljudstvom pokazal v beli obleki
in za največjega dobrotnika člo-
veštva.

Značilnejša poteza od one v
Dearbornu se je istočasno odig-
rala v Washingtonu, ki ima ve-
liko večji pomen za konsumen-
te elektrike. Notranji tajnik je
ta trenutek izrazil za odločitev
statusa "vladnega projekta" v
Boulderju, kjer gradi vlada ve-
liko elektrarno. Wilbur je na-
znanil, da bo od te elektrarne
imel koristi tudi trust elektrike,
ki bo prejemal 25 odstotkov
električne sile in jo prodajal
konsumentom.

Boj za posest boulderskega
nasipa oziroma elektrarne se
bije še zadnjih par let. Sporno
vprašanje je, komu naj sluzi ta
ogromni projekt, ali naj služi
privatnim interesom ali ljud-
stvu? Kongres je v sporazumu s
državami Californijo, Colora-
dom, Arizono in Nevado sklenil,
da vsa projekt zgradi zvezna vlada.
Stal bo okrog 150 milijonov
dolarjev.

Magnatje elektrike so skušali
pogoltniti vsa projekt. Proti
temu se je borila Norrisova sku-
pina v senatu in drugi nasproti-
niki tega trusta. Rana mesta
na zapadu so dala vladni ponud-
bo, da prevzamejo v avrno ob-
činske distribucije vao električ-
no silo boulderskega projekta.
Mesto Los Angeles je dalo po-
nudbo za vao elektriko. Wilbur
je odločil, da jo bo dobilo le 25
odstotkov.

Privilegije za 25 odstotkov e-
lektrike je dobila Southern Cal-
ifornia Edison kompanija, ki je
v tenih stikih z notranjim taj-
nikom, kar dokazuje Wilburje-
vo imenovanje F. E. Bonnerja
tajnikom zvezne elektrarske ko-
misije, ki ga je nominalni pred-
sednik te kompanije.

Vladni inženirji so Wilburju
priporočali, da izključi od tega
projekta privatne interese in da
odda elektrarno v najem raznim
občinam. Inženirji so mnenja,
da je edino na ta način mogoče
funkcionirati podjetju. Notra-
nji tajnik je šel preko te suges-
tije in je s svojim odlokom na-
pravil veliko šteno, ki je v prid
privatnim interesom.

V direktoriju, ki bo upravljal
elektrarno, bodo imele zastopni-
ke California Edison kompanija
in občina, ki se pridružijo pro-
jektu. Kako bo ta medsebojno
nasprotni direktoriji funkcionir-
al, je za notranjega tajnika po-
stranske vprašanje. Zastopni-
ki Edison kompanije bodo na-
ravno delovali v prid načelu
velikih profitov. Zastopniki mest,
ako bodo hoteli vpoštevati inte-
rese konsumentov, kar bo nji-
hova naloga in dolžnost, bodo
insistirali za nizko ceno elektrike.
Sicer je v tem oziru Wilbur
tudi odločil, da mora biti cena
elektrike "primerna za vao kon-
sumenta," kar pomeni, da je s
tem odlokom zagotovil velike
profite Southern California Edi-
son kompaniji.

"Organizirajte jug." svetuje vplivni organ

Tekstilni baroni nasprotujejo
delavskim organizacijam

Washington. — Vpliven de-
lavski tednik "Labor," ki ga iz-
dajajo unije železničarjev, ima
v zadnji številki uvodni članek,
v katerem jako trdo zahteva od
Ameriške delavske federacije,
da organizira delavce na jugu,
predvsem v tekstilni industriji.

Članek je jako značilen osi-
roma ta zahteva, ker prihaja iz
vplivnih delavskih vrst, katerih
se ne more amatrati, da so so-
vršne federaciji. "S sprejetjem
resolucij se ne bo organiziralo
Juga, tudi ne s imenovanjem
odborov. Za to je potrebno nekaj
več. Potrebno bo trdega, nevar-
nega in inteligentnega dela, ki
pa mora biti storjeno," pravi
glasilo železničarjev.

"Ako bo federacija izvršila to
nalogo, si pridobi hvalečnost
vseh skupin v Ameriki. Naloga
je teška, ker tekstilni baroni bo-
do še nadalje branili svojo avto-
kracijo s vsemi sredstvi — od
ugrabljenja organizatorjev do
hladnokrvnih umorov."

Glede delavskih plač pravi
"Labor" sledeče: "Mezde v tek-
stilni industriji so sramotne, a
najbolj sramotne so na jugu.
Povprečni tedenski zaslužek v
Massachusettsu je \$16.74 za 48
urni delovnik. V Južni Karolini
znaša ta zaslužek \$9.55 za 54 ur
dela na teden. Noben človek
ne more vzgajati družine ob pla-
či, ki jo prejema na severu.
Mezde na jugu ne zadostujejo
niti za prehrano ene osebe. Tek-
stilne tovarne niso nič drugega
kot prostori za produkciranje mi-
zerije na debelo."

Ako bo v tem tonu pisalo o-
stalo unijsko časopisje in zahteva-
lo od hierarhije Ameriške delav-
ske federacije, bo resolucija za
organiziranje Juga tudi realizi-
rana. V drugem slučaju ostane
krpa papirja.

MOONEY NI HO- TEL POBEGNITI

Los Angeles. — Tom Mooney
bi bil že zdavnaj lahko svoboden,
ako bi bil hotel pobegniti. Frank
J. Smith, prejšnji načelnik je-
če San Quentin, je izjavil, da je
imel Mooney nešteto prilik za
beg. Ker je bil Smith prepričan,
da je Mooney nedolžen in zanes-
ljiv, mu je dal odgovorno na-
pravno mesto v ječi, ki ga ni i-
mel pred njim noben jetnik.
Delo je izvrševal vestnejše, pr-
vi Smith, kot prejšnji civilni ur-
adnik.

"On bi moral biti oproščen.
Dokazi, na podlagi katerih je bil
obsojen, bi ne bili vpoštevani na
nobenem sodišču. Bili so naro-
čeni in plačani. Obsojen je bil
radi največje krive prišega,"
pravi Smith, ki je sedaj aktiven
v gibanju za Mooneyjevo opro-
stitev.

Saskatchewan pokupi privatno elektrarno

Regina, Sask. — Nova pro-
vinčna vlada, ki ji načeluje pre-
mier Anderson, bo prevzela vao
privatne elektrarne. Provinces
Saskatchewan obratuje več dr-
žavnih elektrarn. Ker je cena
električni sili veliko nižja v dr-
žavnih kot v privatnih elektrar-
nah, bo vlada skušala dobiti po-
polen monopol te industrije.

Samomori bankrotiranih špek- ulantov

Chicago. — Listi beležijo ta
dni mnogo samomorov, ki so re-
zultat zadnjega velikega polo-
ma na borzi v New Yorku. Mali
špekulantje, ki so prišli ob vao
premoženje, so v obupu. V Chi-
cagu se je začel s plinom Fred
Steward, zemljiščni trgovec, ki
je tudi igral na borzi.

Posloveni
"Vladimir Levstik."

Alojz Kraigher:

MARTIN KLOBASA

ENA POJASNILA

ENA POJASNILA

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA

Ali ste naročeni na časopis "Prosveta"? Podpišite svoj list!